

(א) [לקמן עג:]; (ב) לקמן קה:; (ג) [לעיל סה:]; (ד) לעיל לא: בכורות טז:; (ה) אצל בפרשים שלנו ל"ג; לעיל ה' לא: בטל הוא ר"מ

הגהות הב"ח

(א) גמ' מה עידיהם והר הכרם שפיר דמי כדי שלא תעול דלת בפני לון ולא מלתא היא: (ב) רש"י ד"ה דוקפי וכו' מבעלי בתים: (ג) ד"ה אין מושיבין וכו' שהרי כשהם נשומים עליו: (ד) תוס' ד"ה אצל וכו' שנותן לו שכרו:

גליון הש"ס

גמ' לריטא דבר בריא. ע"י לקמן דף ע"ג ע"ב ח"ב ד"ה גמ' בתנ"ך אין מושיבין חנוני. ע"י לקמן דף ק"ג ע"ב תוס' ד"ה ה"ל:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה וטובן. משמע דמתני' טי. י"ב וכו' הר"ף ועמ"ל וכו' במלחמות: [ב] שם כפועל בטל היינו טי. י"ב ר"ל ששולט לו על המלחמה ראשונה ולא על העסק כלל וכו' סמ"ג והר"ש ועומס' דבכורות כ"ט ב' ד"ה כפועל טי אלא הי"ל שנותנין טי אצל הטור מפרש להיפך שנותן לו על העסק ולא על המלחמה ראשונה ועומס' שם ור"ח פ"י שם כמות טי וכן פ"י הרשב"א וכו' במלחמות שק הוא פ"י הר"ף אצל סמ"ג כח שר"ף מפרש כפ"י רש"י ומפרש דברי ר"ש כמ"ש תוס' אליה דרימ' ועמ"ש רבינו בחיי"מ טי רס"ה ס"ק ג' (ו): [ג] שם לק"י נראה טי. י"ב אצל בכורות טי היא דלתא מילוחו כמו האן האן חזרו בן ופי' בפריש"י וע"י סמ"ג שם וכו' הטור בחיי"מ טי רס"ה והר"ב אצל הרמב"ם וש"ע כתבו שם כפי' תוס' דבכורות וע"י כבורות וע"י כבורות טי ש"י כפי' תוס' האן האן וע"י לע"י רבי:

איזהו נשך פרק המישי בבא מציעא

פריק להו בארבעה זוויו דהיינו סלע: **הלא נמי לא שאל** דהא חזינו דהיכא דיורד לסקפ ונותן מעות סלע לשנה ספק יהיו זה פירות ספק לא יהיו זה פירות הוו זכיני מעיקרא ומיפרק בהכי: **הסם לאו הלוואה** בפדיון תליא מילתא ורחמנא אוקמיה אחאי פדיון ואמר בהכי נפרוק: **דלא מלי מסלק** ליה. כל שנתו ואפילו באחרת דמסקלין: **דשנוה גביה**. אין שכן קרוב ממנו ואם צל הלוה למוכרה אין בצעל מנריה שכן טוב לקנותה כזה: **ערשא דרז פפא**. דלומר לעיל (דף סה). שכרתי לא פסיד כו' לית הלכתא כוותיה כדלמחרן מאי חזית דלולת בתר דידך זיל בתר דידהו: **מחונאי**. בני מחונא: **דוקפי רווחא אקרנא**. שקונים פרגמטיא (ט) צעלי בתים ונותנין לתגרים למחליט שכר ושמן כך וכך שכר יהיה צדק וזוקפין מחליט שכר עם הקרן וכותבין צשטר פלוני חייב לפלוני כך וכך לזמן פלוני: **וכי אסו לקמיה**. ואמרי ליה לא הוה רווחא מהימן להו: **סינח היכא דאיסיא לדידיה**. אם היא אצ"ך קיים לזמן הפרעון שהוא חסיד ומאמינס ומה אם חסיד יורשין יגבו הכל: **חכירי**. המקבל שדה מחכירו בעשרה כורין לשנה צין מעשה הרצה צין מעשה מעט: **חכירי נרשאי**. שהיו צעלי בתים מלוים מעות לעניים על שדמיהן ומחורים ומחורים אותם להם צדק וכך כורין לשנה: **אימא קנייה**. מלוה להך שדה דלקנייה נהליה לצעלים בצורת חכירות נמנא נוטל רבית קלוה שהרי אין טורח זה ואף אם תלקה לא יפסיד מחכירותו כלום: **שהינא כמה עידין**. צד המלוה ועשה הוא ואכל בנייתא והדר חכרה מיניה: **שפיר דמי**. כדי שלא תעול דלת דיון דשהיה גביה ואכל תלת שנין מנה לי עבד זה איהו ומה לי חכריה: **ולאו מילתא היא**. דאפילו שהייה נמי אסור דרבית גמורה היא שאין כאן ספק כעושה ואוכל שפעמים שמוציא ואינו נוטל: **בתני' אין מושיבין חנוני למחיה שכר**. לא יאמר בעל הצית לחנוני הרי פירות נמכרים בשוק ארבע סאים בסלע ואתה מוכרן בחנות פרוטה פרוטה ומשתכר סאה הילך פירות ושז ומכור תמיד והריוח נחלוך. וטעמא דמילתא משום דלמריין לקמן (דף קד:) הך עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון סתם המקבל פרגמטיא למחיה שכר מקבל עליו אחריות חזי הקרן צאונסין וחולל הלכך ההיא פלגא כיון דמיחייב צאונסין מלוה הוא אצלו שהרי שומא היא אצלו צמעות כשער השוק ודינו ליטול חזי שכר נמנא מתעסק בחזיו של בעל הצית שהוא פקדון אצלו בשכר המתנת מעות המלוה לפיכך אסור: **אלא אם כן נותן לו שכר עמלו**. בחזי' **אין מושיבין פרנגולין למחיה**. לשום ציאים דמייס לצעל התרגולת להושיבה עליהם לגדל הפרוחים למחיה שכר מה שהיו הפרוחים שוין יותר על דמי הציאים דהואיל וזה מקבל עליו אחריות חזי דמי הציאים אם יתקלקלו או אם ימותו הוה ליה פלגא מלוה שהרי (ג) נישומין עליו דמייס מעכשיו דמיהן עליו צמולה ונמנא זה מגדל את חזיו השני בשכר המתנת מעותיו: **ומונו**. מוון שהוא מוציא באפרוחים: **ואין שמין עגלים וסייחים למחיה**. עכשיו הן שוין כך וכך קבלם עליך לגדלם שנתיים למחיה שכר ולמחיה הפסד אם ימותו: **אצל מקבלים עגלים וסייחים**. קטנים בלא שומא שאם ימותו לא ישלם כלום ואם יחיו יחלקו ביניהם: **לכשיעמדו על שלש גדילתן שלש שור ושלש סוס או יחלקו**: **וחמור**. מגדלה עד שתהא טוענת משאוי. כך היה מנהגם לגדלם קודם חלוקה: **גב' ה"ג סנא כפועל בטל**. ובמתניתין לא גרסינן בטל: **כפועל בטל**. משמע כמה אדם רוצה ליטול ולישב בטל: **מאי כפועל בטל**. הלא אין יושב וצטל שהרי טורח להוליך ולהציא פירות לחנות ולמכור ולקבל מעות ולמדוד הפירות: **אמר**

סח.

ונרתן לו שכרו כפועל בטל. אי גרס תנא כפועל בטל א"כ לא גרסי' במתני' בטל פירש צוקטרס כפועל בטל מאותה מלככה דצטל מינה היינו שאם היה עושה תחלה מלככה כצידה ומרויח הרבה וחלת היא קלה אומדים כמה ייח משכרו לעשות מלככה זו שזהו יותר ממנה שנותנין לעשות כי אין אדם מניח מרויח גדול אלא מעט אע"פ שזה לו צטורח יותר ולפירושו אחיא מתניתין כרי שמעון דלמר נותן לו שכרו משלם ולא כרי מאיר וקשה לפירושו דקאמר בגמ' אצל סיפא דנפיש טרחא אימא לא סגי ליה כפועל בטל והשתא והלא לפי מה שהיא כצידה נוטל יותר אמאי ס"ד ללא תסקי כפועל בטל ועוד דקתני בתוספתא (פ"ד) המושיב את חכירו בחנות למחיה שכר נותן לו שכרו כפועל בטל דברי ר"מ [א] משמע דמתני' אחיא כרי מאיר ולכן נראה לפרש כפועל בטל [ב] היינו כיושב וצטל לגמרי והשתא א"ש לריכותא דגמרא ומתניתין אחיא כרי מאיר והא דקאמר בגמ' רבי מאיר צין מרובה צין מועט היינו כלומר צין היה עוסק במלככה מרובה צין היה עוסק במלככה מועטת לעולם נותן לו כפועל בטל ר"ש אומר נותן לו שכרו משלם שאומדים כמה היה רוצה ליטול וליצטל ממלככה כצידה שהיה עוסק ועסקו במלככה קלה כזו דהיינו טפי מר' מאיר והא דקתני בתוספתא כסיפא בתר מילתיה דרבי מאיר ור' שמעון אומר נותן לו שכרו משלם אצל אינו דומה עושה מלככה ליושב בטל יושב בחמה ליושב בלא לאו צטל לגמרי אלא מאותה מלככה החמורה ומיחו לעיל צסוף אלו מציאות (דף לא: ושם) גבי השבת אצידה דקתני נוטל שכרו כפועל בטל נראה כפי' הקוטרס מדפרין התם הא לאו צטל אומרי כל עסקו צדק דתינא משום דמשמע ליה ברייתא דקתני כפועל בטל שנותנים לו כמו שירצה פועל לישב וליצטל לגמרי [ג] לכך נראה לפרש התם הך דמשני אציי כפועל בטל מאותה מלככה דצטיל מינה כדפי' צוקטרס וא"ת אם כן הוא נוטל שכרו על השבת אצידה ובהכונס (צ"ק דף טו:) אמריין דטעם דשומר אצידה הוי כשומר חנם משום דמאי הנאה קא מטי ליה וע"כ לא קאמרי רבנן טעינה בשכר אלא משום דל"כ לכחוד רחמנא טעינה ולא צעי פריקה ו"ל דאין לחוש אם נוטל שכר כיון שעוסק במלככה אחרת ומפסיד דהא אם היה שם צית דין היה מתנה ליטול כל מה שמפסיד ועכשיו דליכא צ"ד למה לא יטול כל טרחו וצפרק עד כמה (בכורות דף טו: ושם ד"ה כפועל) נמי דקתני נוטל שכר לדון כפועל בטל התם נמי י"ל כפ"ה כיון שמתבטל ממלכתא יכול ליטול שכר: **אלא אם כן נותן לו שכר עמלו ומונו**. הכא לא שייך למימני כפועל בטל דאין מתבטל להאכילה ולהשקותה אלא רגע אחד ציום אצל חנוני כל עסקו צדק דתינא בתוספתא (פ"ד) המושיב חנוני בחנות אם היה אומן לא יעסקו באומנתו: **אבל מקבלים עגלין וסייחין**. תימה מאי קמ"ל פשיטא כיון דאין מקבל עליו אחריות ואי משום דצעי למיחיה ומגדלין אותן עד שיהיו משולשין זה היה יכול להשמיענו צרישא לאחר (ו) שנתן שכרו ויש לומר דקמשמע לן דבסתמא אין מקבל עליו שום אחריות ולא הוי עסקא כיון דבתחלה כשקבל עגלים לא שמו אותם אלא לאחר שגדלו ובאין לחלוק השבח אז שמין אותם כמה השצירו ולהכי תנא צרישא שמין ובסיפא מקבלין וכששמין צשעת קבלה צסתם מקבל עליו חזי האחריות כמו בשאר עסקא: **איכא**

עין משפט
נר מצוה

א [נמי] פ"ו מה' מלוה הלכה ב' טושיע חו"מ טי קז סע"י ג: עו ב' מיי שם סמג לאון קג טור י"ד טי קעב: עו ג' מיי פ"ב מהלכות שמיס הלכה ט סמג עשין פב טושיע ח"מ טי קעה סע"י י"ד טי קעב: עו ד' ה' מיי פ"ה מהלכות מלוה ולוה הלכה י' סמג לאון קז טושיע י"ד טי קעו סע"י קעב: עו ו' ז' מיי שם הלכה טו ועין ממ"מ סמג שם טור ש"ע י"ד טי קעד סע"י א' ופי' קעב סע"י ב: עו ח' מיי שם הלכה ט סמג שם טושיע י"ד טי קעו סע"י ב: פא ט' מיי שם ופי"ח מה' שותפין הלכה א סמג שם ופי"ט טושיע שם:

תורה אור השלם

1 יש רעה ראיתי תחת המשל בשגרה ש"צא מלפני השליטי: קהלת י ה

מוסף רש"י

עד שיהיו משולשין. שניעו שלש שנותיהם וגמרה גדילתם, דלכי שבימי ומעלי למילל (טסהדיון סה: ע"ש).

פב א מיי פ"ה מהל' מלוה וזה הלכה ט ופ"ו מהלכות שותפין הלכה ז ופ"ח הלכה א סמך לאחין קלו טור שו"ע י"ד קטו סעיף ז:
פג ב מיי פ"ח מהלכות מלוה הלכה יד:
פד ג מיי פ"ח מהלכות שותפין הלכה ד סמך עשין פז טושי"ע י"ד קטו סעיף כא:
פה ד מיי פ"ח הלכה ג דלא כרשב"ג ע"ש צ"מ:
פו ה ו מיי פ"ח הלכה ג ופ"ח הלכה ז ועיין בהשגות ובכ"מ סמך טושי"ע י"ד קטו סעיף ד וטעף סה:

מוסף רש"י

כפועל בטל של אותה מלאכה דבטל מינה. כמה חסד רוצה ליתול ולפחות משכרו ליתול ומלאכה זו כענין שהיא עוסק בה ולעסוק במלאכה קלה מה, הכל לפי כוונת המלאכה ורצונו שיהיה מלאכה שטורחה קל וטורחה רב או חילוף (לעיר א"י) דלא היה נוקב מרגילות מלאכה נוטה לעשות ושכרו מרובה, אם אומר לו טול כך וכן וטובל היום ממלאכה, אינו פותח משכרו אלא דבר מועט, שהרי נוטה ואין זה טורח, ואי מלאכה קשה היא כמו גבר, אם אומר לו אהה נוטל עשוי עשה חסד וחסד טול זה והבטל היום מלאכה מלאכה ושהי מלאכה קלה זו, נוח לו להבטל וליתול זה, והכל נמי כי הוזה אגרא היב ליה שהרי מבטלו ממלאכה, וכוליה אגרא לא היב ליה שהרי אינו עוסק במלאכה, קשה אלו (בכורות כ"ט). שמוין עבד עם אמו. ואין צריך שיהיה עמל ומזון לעגל אלא להם (לקמן ט"ו).

איכא ביצים מוזרות. דשרו באכילה כדאמרין באלו טריפות (מולין דף סד:) ביצים מוזרות נפש היפה תאכלם וליכא למימר לא מלא ביצים מוזרות ילך לצימו ריקן דביצים מוזרות שכיחי טובא הלך אפילו כי לא מלא שרי: **מקום** שרניצין להעלות שבר כתף למעות לבהמה מעלין בו' רשב"ג אומר בו'. כך תמוז בתוספתא (פ"ה ע"ש) וכן גרס בקונטרס אבל ברוב ספרים גרסינן דתו לבהמה מעלין ולהעלות ולדות בשכר עמלו ומזונו מעלין ומצינן למימר דרשב"ג לא פליג אלא ארישא כדאמר במילתיה דאין נותן לו שכר כתף למעות אבל אסיפא למקום שנהגו להעלות ולדות בשכר לא פליג אי נמי כל שכן דפליג כסיפא דהא אמאי איצטרך ת"ק למייתי סיפא כיון דתנא רישא אלא איצטרך לאשמעינן שלא תאמר מנהג חמור כ"כ שמעלין ולדות בשכר יכול לשנות אם כן לרשב"ג דיכול לשנות ברישא כ"כ כסיפא [וא] ור"ח גרס מקום שנהגו להעלות שכר כתף למעות מעלין לבהמה מעלין ולדות כו' [א] פ"י אם היו פירות כבר מוחזין בחדר המקבל מעלה לו פירות כשער בשוק ומעלה עליהם שכר כתף שהיו צריכין להציא פירות מציתו של הנותן לצימו של מקבל דתניא היו פירות מופקדין אצלו מעלה לו במעות: **ורשב"ג** לא בעי שכר עמלו ומזונו. פשיטא דשכר מזונו צוי לתיבז דהיחך יהיו גללים שכר מעלו אלא מעמלו גרירא פריך דאפילו עם אמו הרבה פעמים לריך שכר כתף: **הא איכא גללים**. וצפרק אלו מליאות (לעיל דף סז.) גבי שה דאצדקה פריך ואימא לאתויי גללים ומשני דקמס גללים מפקר להו התם לכו"ע מחיל להו בשביל השבת קרן אבל הכה לריך ליתן שכר רוצה הוא להיות פטור ע"י גללים:

איכא ביצים מוזרות. דשרו באכילה כדאמרין באלו טריפות (מולין דף סד:) ביצים מוזרות נפש היפה תאכלם וליכא למימר לא מלא ביצים מוזרות ילך לצימו ריקן דביצים מוזרות שכיחי טובא הלך אפילו כי לא מלא שרי: **מקום** שרניצין להעלות שבר כתף למעות לבהמה מעלין בו' רשב"ג אומר בו'. כך תמוז בתוספתא (פ"ה ע"ש) וכן גרס בקונטרס אבל ברוב ספרים גרסינן דתו לבהמה מעלין ולהעלות ולדות בשכר עמלו ומזונו מעלין ומצינן למימר דרשב"ג לא פליג אלא ארישא כדאמר במילתיה דאין נותן לו שכר כתף למעות אבל אסיפא למקום שנהגו להעלות ולדות בשכר לא פליג אי נמי כל שכן דפליג כסיפא דהא אמאי איצטרך ת"ק למייתי סיפא כיון דתנא רישא אלא איצטרך לאשמעינן שלא תאמר מנהג חמור כ"כ שמעלין ולדות בשכר יכול לשנות אם כן לרשב"ג דיכול לשנות ברישא כ"כ כסיפא [וא] ור"ח גרס מקום שנהגו להעלות שכר כתף למעות מעלין לבהמה מעלין ולדות כו' [א] פ"י אם היו פירות כבר מוחזין בחדר המקבל מעלה לו פירות כשער בשוק ומעלה עליהם שכר כתף שהיו צריכין להציא פירות מציתו של הנותן לצימו של מקבל דתניא היו פירות מופקדין אצלו מעלה לו במעות: **ורשב"ג** לא בעי שכר עמלו ומזונו. פשיטא דשכר מזונו צוי לתיבז דהיחך יהיו גללים שכר מעלו אלא מעמלו גרירא פריך דאפילו עם אמו הרבה פעמים לריך שכר כתף: **הא איכא גללים**. וצפרק אלו מליאות (לעיל דף סז.) גבי שה דאצדקה פריך ואימא לאתויי גללים ומשני דקמס גללים מפקר להו התם לכו"ע מחיל להו בשביל השבת קרן אבל הכה לריך ליתן שכר רוצה הוא להיות פטור ע"י גללים:

איכא ביצים מוזרות. דשרו באכילה כדאמרין באלו טריפות (מולין דף סד:) ביצים מוזרות נפש היפה תאכלם וליכא למימר לא מלא ביצים מוזרות ילך לצימו ריקן דביצים מוזרות שכיחי טובא הלך אפילו כי לא מלא שרי: **מקום** שרניצין להעלות שבר כתף למעות לבהמה מעלין בו' רשב"ג אומר בו'. כך תמוז בתוספתא (פ"ה ע"ש) וכן גרס בקונטרס אבל ברוב ספרים גרסינן דתו לבהמה מעלין ולהעלות ולדות בשכר עמלו ומזונו מעלין ומצינן למימר דרשב"ג לא פליג אלא ארישא כדאמר במילתיה דאין נותן לו שכר כתף למעות אבל אסיפא למקום שנהגו להעלות ולדות בשכר לא פליג אי נמי כל שכן דפליג כסיפא דהא אמאי איצטרך ת"ק למייתי סיפא כיון דתנא רישא אלא איצטרך לאשמעינן שלא תאמר מנהג חמור כ"כ שמעלין ולדות בשכר יכול לשנות אם כן לרשב"ג דיכול לשנות ברישא כ"כ כסיפא [וא] ור"ח גרס מקום שנהגו להעלות שכר כתף למעות מעלין לבהמה מעלין ולדות כו' [א] פ"י אם היו פירות כבר מוחזין בחדר המקבל מעלה לו פירות כשער בשוק ומעלה עליהם שכר כתף שהיו צריכין להציא פירות מציתו של הנותן לצימו של מקבל דתניא היו פירות מופקדין אצלו מעלה לו במעות: **ורשב"ג** לא בעי שכר עמלו ומזונו. פשיטא דשכר מזונו צוי לתיבז דהיחך יהיו גללים שכר מעלו אלא מעמלו גרירא פריך דאפילו עם אמו הרבה פעמים לריך שכר כתף: **הא איכא גללים**. וצפרק אלו מליאות (לעיל דף סז.) גבי שה דאצדקה פריך ואימא לאתויי גללים ומשני דקמס גללים מפקר להו התם לכו"ע מחיל להו בשביל השבת קרן אבל הכה לריך ליתן שכר רוצה הוא להיות פטור ע"י גללים:

איכא ביצים מוזרות. דשרו באכילה כדאמרין באלו טריפות (מולין דף סד:) ביצים מוזרות נפש היפה תאכלם וליכא למימר לא מלא ביצים מוזרות ילך לצימו ריקן דביצים מוזרות שכיחי טובא הלך אפילו כי לא מלא שרי: **מקום** שרניצין להעלות שבר כתף למעות לבהמה מעלין בו' רשב"ג אומר בו'. כך תמוז בתוספתא (פ"ה ע"ש) וכן גרס בקונטרס אבל ברוב ספרים גרסינן דתו לבהמה מעלין ולהעלות ולדות בשכר עמלו ומזונו מעלין ומצינן למימר דרשב"ג לא פליג אלא ארישא כדאמר במילתיה דאין נותן לו שכר כתף למעות אבל אסיפא למקום שנהגו להעלות ולדות בשכר לא פליג אי נמי כל שכן דפליג כסיפא דהא אמאי איצטרך ת"ק למייתי סיפא כיון דתנא רישא אלא איצטרך לאשמעינן שלא תאמר מנהג חמור כ"כ שמעלין ולדות בשכר יכול לשנות אם כן לרשב"ג דיכול לשנות ברישא כ"כ כסיפא [וא] ור"ח גרס מקום שנהגו להעלות שכר כתף למעות מעלין לבהמה מעלין ולדות כו' [א] פ"י אם היו פירות כבר מוחזין בחדר המקבל מעלה לו פירות כשער בשוק ומעלה עליהם שכר כתף שהיו צריכין להציא פירות מציתו של הנותן לצימו של מקבל דתניא היו פירות מופקדין אצלו מעלה לו במעות: **ורשב"ג** לא בעי שכר עמלו ומזונו. פשיטא דשכר מזונו צוי לתיבז דהיחך יהיו גללים שכר מעלו אלא מעמלו גרירא פריך דאפילו עם אמו הרבה פעמים לריך שכר כתף: **הא איכא גללים**. וצפרק אלו מליאות (לעיל דף סז.) גבי שה דאצדקה פריך ואימא לאתויי גללים ומשני דקמס גללים מפקר להו התם לכו"ע מחיל להו בשביל השבת קרן אבל הכה לריך ליתן שכר רוצה הוא להיות פטור ע"י גללים:

אמר איני כפועל בטל של אותה מלאכה דנטל מינה. אם היה נגר או נפש כמה חסד רוצה ליתול ליבטל ממלאכה כצידה כוז ולעשות מלאכה קלה: ר' יהודה מיקל טפי מדר' מאיר דר' מאיר זעיר שיפסקו לשום שכר ומיהו בכל מה שיאות לקבל עליו בשכרו צין רב צין מעט הא קביל עליה ורבי יהודה לא זעיר שיפסקו לשום שכר אלא יטבול עמו ציר כחמד מן השוק: גרוגרת. תאנה יבשה: משלם. כפועל בטל: ולא כל דבר שאינו עושה ואוכל. אכל עושה ואוכל כגון פרה החורשת וחמור הטוענת משאוי פעולתן הוא שכר עמל ומזון: ושוטפום. כשעוברין צנר המים שוטפין מן הגיזה והוא נוטלה: ומורטום. כשעוברות צין הקואים: ותנא קמא גיזה וחלב לא ספק בשכר עמלו ומזונו. בתמיה. וכי גיזה של רחלים וחלב העזים אינו מספיק לשכר עמל ומזון: גיזה וחלב כ"ע לא פליגי. אם נאות זעל הבהמה שלא לתלוק בהן: בניסוינו. מי שפולת החלב שקורין משג"א: וסוסרי. שטיפת ומריטת הרחלים. תותרי מרגום של נושרין דנתרי ע"י שטיפה ומריטה: משכר. אשה להצדקה שהנולת בשני אפרוחין. לשנה: אשה שאמרה כו'. אשה שיש לה מרגולת מותרת לומר לבעלת הביצים בלשון שכירות תני לי ביצים ואושיז מרגולת עליהם ואטרח באפרוחים ואטול שני אפרוחים בשכרי. אכל בלשון חלוקה פליגי בה וקאסר רבי שמעון דכל לשון חלוקה עסקא היא וקרובה להפסד כשכר וכיון לאחיות חצי ביצים עליה אשתכח פלגא מלוה אכל בלשון שכירות אין אחיות הביצים על בעלת המרגולת: איכא ביצים מוזרות. שאין קולטות אפרוח ונוטלתן בשכרה והן מותרות באכילה לאמרין בשמיטת מולין (מולין דף סד:) ביצים מוזרות נפש היפה תאכלם. ור' יהודה לטעמיה דאמר אפילו טבל עמו ציר זהו שכרו ור' שמעון לטעמיה דאמר נוטל שכרו משלם: ה"ג מקום שנהגו להעלות שכר כתף למעות לבהמה מעלין. מקום שנהגו שהשם עגלים וסייחים קטינים למחלה לחצירו נותן לו מעות בשכר שמוציאין ומכניסן על כתיפו מעלין: עם אמו. דליכא טרחא לאפקוי ולעיולי לפי שנמשך אחר אמו ובלא עמל ומזון כי אמו עושה ואוכלת ואין צריך להעלות לו שכר כתף: ואפילו במקום שנהגו להעלות. לעגלים וסייחים הנישומין לצדם: כרבי יהודה. בטבל עמו ציר: כרבי יוסי כרבי יהודה. בניסוינו ותותרי: נפק עליהו שטרא. שקיבל אציהם עסקא פלגא צאגר ופלגא בהפסד: לא הוי ספי. לא היה מאכיל

א [א] תוס' ד"ה מקום. ור"מ גרס כו'. ג"כ ובי"ה גריסת ר"י ור"א ור"ש פ':
 ב [ב] שם פ"י אם כו'. ג"כ פ"י בתוספתא ה"א"ש דלעומת הנותן אכל הטור פ"י לטובת המקבל ועוד שמויך המקבל כלל פסם למסר בשוק נותן למקבל ובי"כ בש"ע (ועמ"ס רבינו ציו"ד ס"י קע"ז ס"ק מ"ד): [ג] שם ד"ה אי. וקשה כו'. ג"כ אכל דעת הרמב"ם ש"ע כו' הוא דהצדקה הוא צד המקבל ודלא כהראב"ד שהצדקה צד הנותן ועש"י ק"ד צ"ד"ה חד עסקא כו' ובי"כ הר"י ור"א"ש שם ור"ש פ' דלא כרבוטיו של רמב"ם ש"י להיפך פלגא צאגר כו' ורוב הפוסקים הסימו לרש"י ובמ"ס האי עסקא פלגא כו' והרמ"ה פ"י כאן ש"י להיפך פלגא צאגר כו' א"כ כבוד דיהיב מרי עסקא למקבל פלגא צאגר ובהפסד או הצדקה לנותן ואי תמוז למשקל פלגא כו' למקבל (וע"ש בס"מ י"ו):

הגהות הגר"א

הגהות הגר"א
 [א] תוס' ד"ה מקום. ור"מ גרס כו'. ג"כ ובי"ה גריסת ר"י ור"א ור"ש פ':
 [ב] שם פ"י אם כו'. ג"כ פ"י בתוספתא ה"א"ש דלעומת הנותן אכל הטור פ"י לטובת המקבל ועוד שמויך המקבל כלל פסם למסר בשוק נותן למקבל ובי"כ בש"ע (ועמ"ס רבינו ציו"ד ס"י קע"ז ס"ק מ"ד): [ג] שם ד"ה אי. וקשה כו'. ג"כ אכל דעת הרמב"ם ש"ע כו' הוא דהצדקה הוא צד המקבל ודלא כהראב"ד שהצדקה צד הנותן ועש"י ק"ד צ"ד"ה חד עסקא כו' ובי"כ הר"י ור"א"ש שם ור"ש פ' דלא כרבוטיו של רמב"ם ש"י להיפך פלגא צאגר כו' ורוב הפוסקים הסימו לרש"י ובמ"ס האי עסקא פלגא כו' והרמ"ה פ"י כאן ש"י להיפך פלגא צאגר כו' א"כ כבוד דיהיב מרי עסקא למקבל פלגא צאגר ובהפסד או הצדקה לנותן ואי תמוז למשקל פלגא כו' למקבל (וע"ש בס"מ י"ו):

לעני רש"י

משג"א [מישג"א]. סייב החלב.

רצית לבעל הצית דאי קביל עליה הכי ריציתא הוא דקטרח בפלגא דפקדון משום פלגא דמלוה אלא ודאי שטרא הכי מפרשי' ללישניה שקיבל עליו איזו מהם שירצה: אי פלגא. יקבל הנותן צאגרא יקבל עליו אחיות ההפסד יתור ממחצית כגון תרי תילתי דהשתא ליכא רצית דהשתא ליכא אלא תילתא מלוה דלא קיבל עליה רב עיליש אלא תילתא באחיותו וקסקיל פלגא צאגרא והוה מאי דסקיל צאגרא טפי מתילתא שכר עמלו לטרוח שהוא עוסק בשני שלישי פקדון: אי

רצית לבעל הצית דאי קביל עליה הכי ריציתא הוא דקטרח בפלגא דפקדון משום פלגא דמלוה אלא ודאי שטרא הכי מפרשי' ללישניה שקיבל עליו איזו מהם שירצה: אי פלגא. יקבל הנותן צאגרא יקבל עליו אחיות ההפסד יתור ממחצית כגון תרי תילתי דהשתא ליכא רצית דהשתא ליכא אלא תילתא מלוה דלא קיבל עליה רב עיליש אלא תילתא באחיותו וקסקיל פלגא צאגרא והוה מאי דסקיל צאגרא טפי מתילתא שכר עמלו לטרוח שהוא עוסק בשני שלישי פקדון: אי

על לשון השטר דאי פלגא ור"ח גרס נפק עלייהו ולא גרס ובהפסד וכן פלגא בהפסד וכן פלגא דכתב דעל כרחק האי פלגא דכתב בשטר לא קאי אלא אצאגר ולא אהפסד דהא כיון דפלגא צאגר צעין תרי תילתי בהפסד דאי פלגא קאי נמי אהפסד אם כן הוה צעין תרי תילתי צאגר אלא ודאי האי שטרא הכי קאמר פלגא צאגר ותרי תילתי בהפסד: אלא

על לשון השטר דאי פלגא ור"ח גרס נפק עלייהו ולא גרס ובהפסד וכן פלגא בהפסד וכן פלגא דכתב דעל כרחק האי פלגא דכתב בשטר לא קאי אלא אצאגר ולא אהפסד דהא כיון דפלגא צאגר צעין תרי תילתי בהפסד דאי פלגא קאי נמי אהפסד אם כן הוה צעין תרי תילתי צאגר אלא ודאי האי שטרא הכי קאמר פלגא צאגר ותרי תילתי בהפסד: אלא